

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою професійного/наукового спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва освітньої програми)

на тему: «Особливості обліку, аналізу і контролю транспортно-
експедиторської діяльності на прикладі ТОВ «АРГО ТРАНСЛОГІСТИК»
(назва теми)

Виконавець:

студентка ЦЗФН
Буднікова Владислава Віталіївна _____
(Прізвище, і'мя, по-батькові) /підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)
Лоханова Наталія Олексіївна _____
(Прізвище, і'мя, по-батькові) /підпис/

ОДЕСА-2022

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми.

У ринкових умовах господарювання побудова оптимальних логістичних шляхів реалізації й транспортування товарів є важливою складовою ефективного здійснення бізнесу.

У зв'язку з цим налагодження і організація транспортно-експедиційної діяльності представляється дуже перспективним видом економічної діяльності як в Україні, так і в світі.

Між тим, здійснення транспортно-експедиційної діяльності потребує якісної системи формування облікової інформації для задоволення потреб різних користувачів (власників, управлінського персоналу, податкових органів тощо), а це у свою чергу ставить перед обліком, контролем, економічним аналізом ряд завдань, які вони мають вирішити.

Питання удосконалення обліку, контролю і оподаткування в сфері транспортно-експедиційної діяльності розглядаються в роботах різних дослідників. Так, ним присвячені роботи Ансоффа І., Боровенко Д., Свіріденко А., Казанова М., Костюченко В., Гончар М. та інших.

Водночас, більшість робіт присвяченим питанням оподаткування надання транспортно-експедиторських послуг в Україні і в сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Тоді як цілий ряд інших моментів обліку, контролю і аналізу експедиторської діяльності продовжує залишатися невирішеними.

Все це обґрунтовує актуальність теми кваліфікаційної роботи

Мета дослідження полягає в тому, щоб дослідити особливості обліку, аналізу і контролю транспортно-експедиторської діяльності на прикладі ТОВ «АРГО ТРАНСЛОГІСТИК».

Завдання дослідження полягає в тому, щоб:

- розглянути суть транспортно-експедиторських послуг як об'єкту обліку;
- проаналізувати систему правового забезпечення транспортно-експедиторської діяльності в Україні;
- дослідити порядок документального оформлення і специфіку обліку надання транспортно-експедиторських послуг;
- визначити і дослідити дискусійні аспекти обліку й оподаткування транспортно-експедиторської діяльності;
- надати загальну економічну характеристику ТОВ «АРГО ТРАНСЛОГІСТИК»;
- розкрити особливості діючої практики обліку надання транспортно-експедиторської діяльності на прикладі підприємства-бази дослідження;
- проаналізувати фінансовий стан Товариства;
- провести аналіз динаміки доходів, витрат і фінансових результатів, а також рентабельності ТОВ «АРГО ТРАНСЛОГІСТИК»;

- оцінити ділову активність компанії ТОВ «АРГО ТРАНСЛОГІСТИК» і визначити тенденції її розвитку;
- розкрити мету, завдання і джерела контролю транспортно-експедиторської діяльності;
- оцінити систему внутрішнього контролю в ТОВ «АРГО ТРАНСЛОГІСТИК»;
- дослідити методику перевірки транспортно-експедиторської діяльності на підприємстві і з'ясувати її особливості;
- запровадити двофакторну модель аналізу рентабельності активів за чистим прибутком (модель Дюпона) для ТОВ «АРГО ТРАНСЛОГІСТИК»;
- запропонувати напрями удосконалення системи обліку і контролю у ТОВ «АРГО ТРАНСЛОГІСТИК».

Об'єкт дослідження – процес здійснення транспортно-експедиторської діяльності.

Предметом дослідження є система обліку, аналізу і контролю надання транспортно-експедиторських послуг ТОВ «АРГО ТРАНСЛОГІСТИК».

Методи дослідження. У роботі використані сучасні методи наукових досліджень, зокрема: методи індукції і дедукції, порівняльного аналізу, критичного огляду сучасних літературних джерел, аналізу нормативних документів, графічний метод, метод вертикального і горизонтального аналізу, метод ланцюгових підстановок для факторного аналізу рентабельності активів за чистим прибутком (модель Дюпона) та інші.

Інформаційна база дослідження. У роботі використані законодавчі і нормативні документи з питань обліку, контролю, оподаткування транспортно-експедиторської діяльності (насамперед, Закон України «Про транспортно-експедиторську діяльність», Податковий кодекс України, Митний кодекс України; національні П(С)БО, МСФЗ; наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів з обліку, аналізу, аудиту, оподаткування, управління транспортно-експедиторською діяльністю; фінансова звітність, первинна документація, облікові реєстри за рахунками 7 і 9 класу ТОВ «АРГО ТРАНСЛОГІСТИК», дані інформаційно-аналітичної системи «YouControl» щодо ринкового і фінансового скорингу підприємства та інші матеріали.

Структура та обсяг роботи.

Структура та обсяг роботи. Робота містить вступ, три розділи і висновки. Обсяг основної тексту роботи – 73 стор. Список використаних джерел містить 56 позицій на 7 стор. Кількість додатків - 22, таблиць - 14, рисунків - 9.

Публікація та апробація результатів дослідження.

За результатами дослідження опубліковані:

- 1) тези «Дискусійні аспекти обліку і оподаткування в сфері експедиторської діяльності» в збірнику матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції Інженерного навчально-наукового інституту ім. Ю.М. Потебні ЗНУ «Перспективи сталого розвитку в умовах глобалізації в економічному, управлінському та інженерному аспектах»;

2) тези «Проблемні аспекти автоматизації бухгалтерського обліку в умовах війни» в збірнику матеріалів «The 15th International scientific and practical conference “Innovations and prospects of world science”» (October 12-14, 2022) Perfect Publishing, Vancouver, Canada. 2022. 379-381 p.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні засади обліку транспортно-експедиторської діяльності»* досліджено транспортно-експедиторські послуги як об'єкт обліку; порядок бухгалтерського обліку надання транспортно-експедиторських послуг; дискусійні аспекти оподаткування транспортно-експедиторської діяльності.

У другому розділі *«Діюча практика обліку транспортно-експедиторської діяльності у ТОВ «АГРО ТРАНСЛОГІСТИК»* надана загальна характеристика підприємства; проаналізовані особливості обліку надання транспортно-експедиторської діяльності у ТОВ «АГРО ТРАНСЛОГІСТИК»; проведено аналіз фінансового стану і аналіз динаміки доходів, витрат і фінансових результатів та показників рентабельності підприємства.

У третьому розділі *«Контроль і моделювання операцій у сфері транспортно-експедиторської діяльності»* розглянуто завдання і джерела перевірки транспортно-експедиторської діяльності; проведена оцінка системи внутрішнього контролю у ТОВ «АГРО ТРАНСЛОГІСТИК»; запропонована методика перевірки транспортно-експедиторської діяльності; застосування двофакторної моделі аналізу рентабельності активів за чистим прибутком (модель Дюпона) для ТОВ «АГРО ТРАНСЛОГІСТИК».

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Основним джерелом доходу Товариства є експедиторська винагорода.

Облік розрахунків із замовниками послуг у Товаристві ведеться на активному рахунку 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями і замовниками».

Факт надання послуг фіксується в Акті здачі-прийняття робіт (надання послуг), де фіксуються складові:

- експедиторська винагорода;
- міжнародне авіаційне перевезення (компенсація витрат);
- транспортно-експедиторське обслуговування на території України

тощо.

Підставою для оплати транспортно-експедиторських послуг постають рахунки, що виставляються клієнтам з розкриттям найменувань наданих послуг.

Податкове зобов'язання з ПДВ при реалізації послуг в Україні оподатковується за основною ставкою 20% і це фіксується в податковій накладній.

Облік доходів від надання послуг від транспортно-експедиторської діяльності у Товаристві ведеться на субрахунку 703 «Доходи від надання послуг», за кредитом якого накопичується сума експедиторської винагороди, а за дебетом – списується чистий дохід на фінансовий результат в кінці звітного періоду.

Облік витрат діяльності ТОВ «АРГО ТРАНСЛОГІСТИК» ведеться із використанням рахунку 92 «Адміністративні витрати».

У складі витрат, що враховуються на рахунку 92 виділяють такі види: заробітна плата персоналу основної діяльності і адміністративно-управлінського персоналу; інформаційно-консультаційні послуги; витрати з оренди; інші витрати.

Рахунок 903 «Собівартість реалізації послуг» на підприємстві не використовується.

2. Однією з особливостей діяльності ТОВ «АРГО ТРАНСЛОГІСТИК» є робота з резидентами і нерезидентами – компаніями-перевізниками, у зв'язку з чим виникають специфічні особливості оподаткування операцій фрахту.

Фрахт підлягає оподаткуванню за ставкою 6% за його рахунок, тоді як базою оподаткування постає базова ставка фрахту відповідно до вимог Податкового кодексу України.

3. Аналіз структури активів Товариства довів, що основним видом активів в 2021 році були гроші та їх еквіваленти – найбільш ліквідна стаття балансу, частка якої складала на 31.12.2021 року – 51,6%. Дещо меншу частку мала дебіторська заборгованість за товари, роботи і послуги – 25,8% на 31.12.2021 р., сума якої в свою чергу складала 798,5 тис. грн., і інша поточна дебіторська заборгованість в сумі 702,1 тис. грн. і часткою – 22,6%.

Аналіз структури пасивів довів, що поточні зобов'язання представлені єдиною статтею «Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги», частка якої від підсумку балансу станом на 31.12.2021 року складала 89,9% і була найбільш суттєвою в Звіті про фінансовий стан.

Аналізуючи зміни в структурі пасивів, що відбулися в 2021 році порівняно з 2020 роком, була виявлена позитивна тенденція, яка пов'язана з тим, що в структурі пасивів зросла сума і частка нерозподіленого прибутку, яка станом на 31.12.2020 року складала 195,2 тис. грн. (2,4%), а станом на 31.12.2021 року – вже склала 293,4 тис. грн. (10,1%). В остаточному підсумку частка нерозподіленого прибутку збільшилася на 98,2 тис. грн. 7,3%, що є вельми суттєвим.

4. На підставі розрахунку показників ліквідності було встановлено, що підприємство є високо ліквідним. Так, коефіцієнт абсолютної ліквідності станом на 31.12.2021 року склав 0,574, що на 0,126 пункту вище попереднього року, тобто відбулося зростання абсолютної ліквідності. Отже,

57,4% власних боргів Товариство може погасити негайно за рахунок наявних на поточних рахунках в банку вільних грошових коштів.

Коефіцієнт швидкої ліквідності і коефіцієнт покриття (загальної ліквідності) станом на 31.12.2021 року склали 1,112 порівняно з 1,024 станом на 31.12.2020 року, таким чином відбулося зростання швидкої і загальної ліквідності на 0,088.

5. Основним доходом ТОВ «АРГО ТРАНСЛОГІСТИК» є дохід від надання транспортно-експедиційних послуг, сума якого в 2021 році досягла 997,9 тис. грн., що на 286,3 тис.грн. або на 40,2% більше попереднього 2020 року.

Інших доходів у Товариства практично немає, точніше вони мали місце тільки в 2019 році і стосувалися іншої реалізації в сумі 1,4 тис. грн. У 2020-2021 року таких доходів компанія не мала.

Витрати Товариства представлені собівартістю реалізації робіт, послуг транспортно-експедиційного характеру, яка в 2021 році склала 899,7 тис. грн., що на 373,3 тис. грн. або на 71,7% більше попереднього 2020 року.

Чистий прибуток Товариства в 2019 році склав 7,8 тис. грн., в 2020 році – 152,3 тис. грн., в 2021 році – 80,5 тис. грн.

6. На підставі проведеного аналізу рентабельності встановлено, що рентабельність послуг Товариства за чистим прибутком у 2020 році складала 21,4%, а в 2021 році – 8,1%. Отже в 2020 році був пік прибутковості, а в 2021 році відбулося суттєве зменшення на середньогалузевий рівень.

У 2021 році рентабельність послуг за чистим прибутком знизилася порівняно з 2020 роком на 13,3% в абсолютному вимірі і на 62,1% у відносному.

Що стосується рентабельності активів за чистим прибутком, то її рівень у 2020 році склав 2,9%, а у 2021 році – 1,3%. В 2021 році відбулося зниження рентабельності активів за чистим прибутком порівняно з попереднім роком на 1,5687% в абсолютному вимірі.

7. На підставі застосування двофакторної моделі аналізу рентабельності активів за чистим прибутком (модель Дюпона) було виявлено, що зниження рентабельності активів відбулося внаслідок зменшення чистої рентабельності транспортно-експедиційної діяльності (вплив даного фактора складає - 1,7955%), що частково було компенсовано прискоренням (зростанням) оборотності активів компанії (вплив даного фактора складає 0,2268%).

Для цілей поліпшення системи обліку і контролю у ТОВ «АРГО ТРАНСЛОГІСТИК» можна порекомендувати таке:

1. Оскільки підприємство несе власні витрати для здійснення експедиторської діяльності, для їх накопичення доцільно запровадити субрахунок 903 «Собівартість реалізованих послуг». Використання лише рахунку 92 «Адміністративні витрати» не є доречним, тому що при застосуванні методу відповідності доходів і витрат, доходи, що враховуються на рахунку 703 мають порівнюватися з відповідною собівартістю реалізованих послуг на рахунку 903.

2. При організації роботи експедиторська компанія має враховувати податкові режими для різних видів операцій. Це виникає через складну природу договорів транспортного експедирування і їх «змішаний» характер.

Через наявність різних видів операцій в сфері експедирування, що оподатковуються за різними ставками: 20% (в Україні), або 0% (експорт), при розкритті даних послуг в первинних документах з їх оформлення і реєстрах обліку доцільно загальну вартість розбивати на дві частини: складова вартості, яка доводиться на Україну, і складова, яка стосується послуг, наданих за кордоном України.

3. Залучення нерезидентів до виконання послуг за договорами перевезення ставить проблемне питання правильності визначення податку на фрахт. У практиці деякі експедитори часто ігнорують обов'язок сплачувати податок на фрахт. Особливості утримання податку на фрахт, а також труднощі врегулювання подвійного оподаткування (за умови, що його дозволяють уникнути міжнародні договори), ставлять завдання здійснення постійного контролю за таким видом операцій.

Для того, щоб знизити податкові ризики через роботу Товариства з нерезидентами необхідно забезпечити ефективний контроль операцій щодо нарахування податку на фрахт. Перед тим, як утримувати податок за ставкою 6% необхідно здійснювати перевірку відносно того, чи наявний міжнародний договір щодо уникнення подвійного оподаткування з країною, яку представляє контрагент, оскільки при наявності такого договору дохід контрагента буде оподатковуватися в країні резиденства.

4. Звести до мінімуму ризики нарахування податкових зобов'язань може допомогти добре налагоджений документообіг, а саме: дотримання юридичної «чистоти» договірної схеми взаємовідносин та забезпечення правильності складання первинних документів за договорами транспортно-експедиторського обслуговування.

5. Товариство, використовуючи свої грошові кошти, здійснює фінансове планування і налагоджує ефективне управління грошовими потоками.

У зв'язку з цим фінансовий директор компанії планує всі господарські операції, що пов'язані з придбанням іноземної валюти для валютних розрахунків з нерезидентами.

А враховуючи, що курс іноземної валюти має тенденцію для постійних змін, дуже важливим в системі фінансового управління є планування дати і обсягу придбання валюти.

Вирішення цього питання може бути забезпечене за допомогою використання сучасних фінансових інструментів управління валютними ризиками шляхом укладання договорів з банком про придбання валюти наперед, з фіксацією курсу придбання, що дозволяє хеджувати свої операції, знижувати валютні ризики і оптимізувати витрати.

У системі взаємовідносин з банківськими установами Товариству доцільно орієнтуватися на використання двох видів фінансових інструментів: валютних опціонів, що фіксують право на придбання певної кількості

іноземної валюти за встановленим курсом на певний момент часу, або форвардних опціонних угод, особливість яких, на відміну від валютних опціонів, полягає в тому, що вони носять обов'язковий характер.

Такі інструменти є перспективним напрямом управління валютними ризиками ТОВ «АРГО ТРАНСЛОГІСТИК».

Запровадження цих пропозицій дозволить поліпшити систему обліку і контролю експедиторської діяльності ТОВ «АРГО ТРАНСЛОГІСТИК».

АНОТАЦІЯ

Буднікова В.В. «Особливості обліку, аналізу і контролю транспортно-експедиторської діяльності на прикладі ТОВ «АРГО ТРАНСЛОГІСТИК».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою професійного/наукового спрямування «Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності».

(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. Одеса, 2022.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку, аналізу і аудиту транспортно-експедиторської діяльності.

Проаналізовано діючий стан обліку і контролю надання транспортно-експедиторських послуг на підприємстві, проведено аналіз доходів, витрат і фінансових результатів і показників рентабельності транспортно-експедиторської діяльності

Запропоновано удосконалення контролю операцій в експедиторській діяльності при роботі з нерезидентами при нарахуванні податку на фрахт для зниження податкових ризиків

Ключові слова: транспортно-експедиторська діяльність, транспортно-експедиторські послуги, облік, аналіз, аудит

ANNOTATION

Budnikova V.V. «The specifics of accounting, analysis and control of transport and forwarding activities on the example of ARGO TRANSLOGISTIK LLC».

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty 071 «Accounting and Taxation» for the educational program «Accounting, auditing and taxation of business activities».

(title of the educational program)

- Odessa National Economics University. Odessa, 2022.

The work deals with the theoretical aspects accounting, analysis and audit of transport and forwarding activities.

Author analysis the current state of accounting and control of the provision of transport and forwarding services at the enterprise, an analysis of income, expenses and financial results and indicators of the profitability of transport and forwarding activities was carried out

Author offers improvement of control of operations in freight forwarding activities when working with non-residents when charging tax on freight to reduce tax risks

Keywords: transport and forwarding activities, transport and forwarding services, accounting, analysis, audit